

2020 | 1 VPWinfo.nl

Kwartaalblad van de Beroepsgroep VPW, onderdeel van **CNV Kerk & Ideëel**

Postadres: Postbus 2510, 3500 GM Utrecht | Bezoekadres: Tiberdreef 4, 3561 GG Utrecht

T 06 48 15 12 89 | E j.franken@cnv.nl | I www.vpwinfo.nl

Vacare Deo

Beste collega's,

Het is met dubbele gevoelens dat ik deze column schrijf. Als ik door de tuin loop of een wandeling maak merk ik dat het voorjaar eraan komt. De eerste struiken lopen uit; de ribes bloeit en de sleedoorn laat al enkele weken een prachtige witte tooi zien. Na de winter – hoe zacht die ook was – ontplooit zich het nieuwe leven, als belofte van een hoopvolle toekomst. Tegelijk staan alle nieuwsberichten op radio, tv en in de krant in het teken van de gevolgen van het coronavirus. Het is nog heel onduidelijk hoe de verspreiding van dit virus zich zal ontwikkelen en of het daarmee lukt voldoende IC-plaatsen beschikbaar te hebben voor de meest ernstige patiënten. Het maatschappelijk leven – en ook het kerkelijk leven – is een heel eind tot stilstand gekomen, terwijl we ons voorbereiden op de Goede Week en Pasen. Voor veel vaste kerkgangers en pastores een bijzondere tijd van het jaar.

Ik werd getroffen door een tweetal citaten. Allereerst van ds. René de Reuver, scriba van de algemene synode van de Protestantse Kerk in Nederland: *'Angst en verbijstering ontredde ons. Angst voor het coronavirus en verbijstering over de tragische situatie van vluchtelingen aan de Grieks-Turkse grens. 'Laten we hopen en bidden dat de ontredde aanzet tot omkeer, juist in de Veertigdagentijd.'*

En ik moest denken aan het bekende adagium van Augustinus: *wij zijn de tijden uit Sermo 80,8: En daarom zeg ik, broeders en zusters: bid zoveel u kunt. Er is een overvloed aan slechte dingen en dat heeft God zelf toegelaten. Was er maar geen overvloed aan slechte mensen, dan zou er ook geen overvloed zijn aan slechte dingen. Het zijn slechte tijden! Het zijn moeilijke tijden! Dat zeggen de mensen*

tenminste. Laten we liever goed leven, dan worden de tijden vanzelf goed. Wij zijn de tijden. Zoals wij zijn, zo zijn de tijden. (= nos sumus tempora: quales sumus, talia sunt tempora).

Laten we elkaar vasthouden, solidair zijn met hen die dat het meest nodig hebben. In de wijk waar ik woon zijn via de sociale app allerlei spontane aanbiedingen gedaan om voor elkaar boodschappen te doen. Op dat niveau weten we elkaar te vinden. Het is te hopen dat het ook lukt een humaner vluchtelingenbeleid te ontwikkelen in Europees verband.

Laten we elkaar vasthouden. Dat geldt ook de Beroepsgroep VPW. Het was gewoonte dat veel emeriti en gepensioneerden lid bleven uit solidariteit met de werkers in het veld. Bovendien is dat lidmaatschap een mogelijkheid elkaar als collega's te blijven ontmoeten.

Nu de overgangsregeling voor de kosten van het lidmaatschap voor veel collega's beëindigd is – zoals afgesproken bij de fusie – merken we dat een aantal emeriti en gepensioneerden hun lidmaatschap stoppen. Uiteraard vinden we dat jammer en we willen ook hen uitnodigen blijvend vorm te geven aan de onderlinge solidariteit. Laten we elkaar vasthouden (al is het op de voorgeschreven afstand van 1,5 meter).

Jos Deckers, secretaris
beroepsgroep VPW

INHOUD

De ervaring leert dat het werkseizoen in de parochie steeds korter wordt. De zomerperiode breidt zich uit. Het vergadercircuit in de parochie ligt dan stil. Is er dan ruimte voor iets anders? Is er een aansluiting mogelijk bij het fenomeen van de 'summerschool', waarin je de zomertijd gebruikt als een tijd om extra te leren? Of komt deze periode voor pastores met een korter werkseizoen en een hogere werkdruk tegemoet aan de behoefte om het werk te laten vieren? Vakantie brengt ons dus niet alleen bij de vraag wát we in de zomer kunnen doen, maar stelt ook de vraag naar ons omgaan met werken en rusten.

Carolien Hoogenboom en Jochem van Velthoven schrijven elk enthousiast over een activiteit die zij juist in de zomervakantie hebben ontwikkeld om er even helemaal uit te zijn en opnieuw op te laden: het tienerkamp *Break Out*, respectievelijk een *Gezinsdag aan Zee*. Geert Brusewitz blijft thuis en biedt samen met vertegenwoordigers van andere kerken gastvrijheid en verdieping in zijn woonplaats Groningen. Piet de Meijer pakt het studieus aan. Hij vindt inspiratie in de studieweek *Mystiek* van het Titus Brandsma Instituut en deelt daar thuisgekomen van uit.

Yvonne Nieuwenhuijs grijpt in haar reflectieartikel terug naar de oorsprong van het woord 'vakantie' en benadrukt op basis van de kloosterregel van Benedictus de afwisseling van rust en werken.

Vanaf dit nummer krijgt een van onze rubrieken een andere insteek en een andere naam. In *Begeesterd* spreken collega's over bezigheden die hen inspireren. Hedwig Mensink bijt het spits af.

DE PRAKTIJK

4 Een leven met Hem geeft vreugde waarvan je wilt delen

Carolien Hoogenboom

8 Zomer in Groningen

Ds. Geert Brusewitz

10 Gezinsdag aan Zee

Jochem van Velthoven

12 De taal van 'hart tot hart'

Piet de Meijer

DE REFLECTIE

14 Vacare

Reflecties vanuit benedictijns perspectief in Umbrië

Yvonne Nieuwenhuijs

7 Geloof en vertrouwen

De wind is gedraaid, het zit tegen, flink tegen. Juist dan komt het aan op geloof en vertrouwen!

Rob Lijesen

22 Pastoraat in tijden van een pandemie

Jan Franken

DE RUBRIEKEN

- 19 **Gelezen**
De kracht van betekenis
Hoe zin te geven aan je leven
Lidwien Meijer

- 20 **Onze rechtspositie**
Overleg LKR ICORA
Update maart 2020
Ton Halin
- 21 **Begeesterd**
Flamenco
Hedwig Mensink
- 22 **Nieuws uit de VPW-en**
Jan Franken
- 24 **Column**
Hartje stad!
Rob Lijesen

Een heel groot deel van dit nummer is gemaakt toen het coronavirus ons dagelijks leven nog niet zo op zijn kop had gezet. Wij realiseren ons terdege dat deze zomer er heel anders uit zal zien als alle voorgaande zomers. Toch willen wij u dit nummer over summerschool niet onthouden.

Een leven met Hem geeft vreugde waarvan je wilt delen

Vanaf haar twaalfde ging Carolien Hoogenboom twee keer per jaar naar een katholiek tienerkamp. Zonder die momenten zou zij het geloof niet meer hebben.

Nu, zo'n 10 jaar later, organiseert zij al voor de derde keer voor het bisdom Haarlem-Amsterdam het tienerkamp BreakOut.

Drijfveer Vanuit mijn functie als projectmedewerker op het jongerenpastoraat mag ik elk jaar een tienerkamp organiseren voor tieners uit het bisdom in samenwerking met de zusters *Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matará* (blauwe zusters) in Heiloo. Een taak die ik met plezier en liefde vervul, omdat ik niet alleen geloof dat God mijn geluk voor ogen heeft, maar ook dat van anderen. Zijn wil om ons gelukkig te maken is mijn drijfveer. Daarom breng ik de tieners graag in contact met God en moedig ik hen aan om samen met Hem door het leven te wandelen. Tijdens de tienerkampen is er ruimte om God te ontmoeten, door Hem geraakt te worden en de relatie met Hem aan te gaan. Dat is het startpunt van ons christelijk leven.

Hem ontmoeten Tijdens het tienerkamp doen we verschillende dingen; er zijn catecheses, tieners maken toneelstukjes, we spelen spellen, vieren de Mis en zitten rond het kampvuur. Het hoogtepunt is steevast de *Avond van Barmhartigheid*. Na een catechese over de biecht gaan we met z'n allen naar de grote bedevaartkapel op het OLV ter Nood heiligdom. Daar wordt het Allerheiligste uitgesteld en klinkt aanbiddingsmuziek. Er is ruimte voor gebed en het ontvangen van het sacrament van boete en verzoening. Deze avond staat in het teken van de ontmoeting met God. Veel tieners worden deze avond geraakt. Voor mij als organisator is het bij-

zonder vreugdevol om te horen dat deze avond voor de tieners hét grote hoogtepunt is. Ik heb de organisatie van het hele kamp in handen, maar deze avond ben niet ik, maar is God aan het werk. De echte ontmoeting met Hem en Hem toelaten om je te raken in de stilte van de aanbidding, maakt deze avond bijzonder.

Een leven met Hem Het is geweldig dat de tieners God mogen leren kennen, maar een leven met Hem is meer. Het omvat zoveel meer dan een wekelijkse, maandelijkse of jaarlijkse ontmoeting. De catecheses geven ons de mogelijkheid om de tieners te leren over een leven met Hem. Mijn eerste jaar was het thema van ons kamp *Extraordinary*, gericht op onze roeping om heilig te worden. In een van de catecheses werd stilgestaan bij de persoonlijkheid van verschillende heiligen en hoe die dienstbaar was aan hun heilige leven. We moeten hen niet kopiëren, want we hebben allemaal onze eigen weg naar heiligheid. Jouw persoonlijkheid is iets wat je dagelijks met je meedraagt en die je mag gebruiken en uitbouwen ten dienste van Zijn koninkrijk. Afgelopen

Carolien Hoogenboom
projectmedewerker
Jongerenpastoraat Bisdom
Haarlem-Amsterdam

DE PRAKTIJK

jaar was het thema *Available*, waarin we onder andere stilstonden bij het voorbeeld van Maria's fiat. Elke dag opnieuw mogen we ons beschikbaar stellen voor Gods plannen, maar dat vraagt vertrouwen in Hem. Het is dan supertof om te horen dat er na dit kamp twee tieners zijn ingetreden als aspirant bij de blauwe zusters en als priesterstudent bij de mannelijke tak van deze orde. Komende editie is het thema *Alive* en gaan we ontdekken hoe God ons werkelijk tot leven brengt.

Waar de link met het thema vaak alleen in de catecheses naar voren kwam, zal deze komende *BreakOut* ook in de grote activiteit terugkomen.

Een brandend vlammetje Het kamp is erg gegroeid sinds mijn eerste keer. In 2018 begonnen we met een nieuw systeem van subbegeleiders. Een 16/17/18-jarige, die te oud werd voor het kamp, mocht de deelgroepjeleider helpen in het begeleiden van een deelgroepje. Tijdens de catecheses van de tieners kregen zij een aparte catechese op hun eigen niveau. Afgelopen jaar bleek deze groep zo groot te zijn dat er een aparte deelgroep van is gemaakt. Voor komend jaar hebben we er voor gekozen om naast het tienerkamp voor 12 t/m 15 jarigen een apart aanbod te verzorgen voor 16 t/m 18 jarigen met overlappende activiteiten. Zo zie je dat het

Ik organiseer het hele kamp,
maar op de Avond van
Barmhartigheid is God
aan het werk

enthousiasme van de jongeren niet ontbreekt en dat zij hun vlammetje voor de Heer graag brandend houden. Dat brandende vlammetje zorgt voor groei in het eigen geloof en de wil om anderen met God in aanraking te willen brengen.

Delen van de vreugde Het enthousiasme van de tieners en jongeren zorgt ervoor dat de groep steeds groter wordt en dat ons kamp groeiende is. Daarnaast helpt ook het enthousiasme van priesters en zusters, die een band met tieners hebben. Als organisators moedigen we priesters, jongerenwerkers en jongeren dan ook aan om een persoonlijke relatie met tieners aan te gaan en ze vanuit die band en vreugde uit te nodigen. Zo komen de tieners uit de netwerken van heel ons bisdom en uit

> pagina 6

> vervolg van pagina 5

die van de zusters op het kamp. Op deze manier nemen we als kerk onze missionaire taak en verantwoorde-lijkheid op en delen van de vreugde die wij kennen, omdat we God kennen.

Vriendschapsevangelisatie Misschien wel het belangrijkste van het tienerkamp is het ontstaan van vriendschappen. In de spellen en deelgroepmomenten stimuleren we dat ook. In deze tijd zijn deze tieners toch vaak de enige katholiek in de klas en het is van groot belang dat ze vrienden en vriendinnen hebben om het geloof mee te delen en samen er in te groeien. Door de vriendschappen blijven ze elkaar stimuleren om de ogen op God gericht te houden. Het mooie is dat de tieners afkomstig zijn uit het bisdom en de afstand tot elkaar daardoor relatief kort is. We zien tieners daarom ook vaker terugkomen op bisdom- of tienergroepactiviteiten.

Door de vriendschappen blijven ze
elkaar stimuleren om de ogen
op God gericht
te houden

Geloof en vertrouwen

Ineens was die vogel er, vlak voor me. Brutaal keek dat ding naar mij met in zijn ogen een blik van: 'Je waagt het toch niet om mij te verjagen.'
In zijn bek had hij (meestal zijn het de mannetjes die het nestje moeten bouwen ☺) een flinke tak! Hij huppelde nog wat heen en weer om vervolgens weg te vliegen, een mooie toekomst tegemoet.

Het tafereel ontroerde mij, toverde een glimlach op mijn gelaat en deed mij denken aan het verhaal uit het Evangelie van Matteüs: 'Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt.' Op de een of andere manier raakte die vogel mij, het raakte mij vanwege het moment: maandagmiddag 16 maart! Het was de dag waarop de premier ons zou toespreken, de dag na het besluit om de scholen te sluiten en inmiddels was het al derde hamsterdag ...

Het verhaal van de vogels in de lucht is voor mij een verhaal van geloof en vertrouwen. Natuurlijk is het zo dat geloof en vertrouwen als een vriend met je meegaan als het leven mee zit, als het je voor de wind gaat.

Maar de wind is gedraaid, het zit tegen, flink tegen. Het zit zo tegen dat werk en inkomen ineens niet meer zo zeker zijn, dat toekomstplannen moeten worden bijgesteld, dat je van: 'Ik red het net' wegglijdt naar: 'Ik red het helemaal niet meer.'

Juist dan komt het aan op geloof en vertrouwen! Laten we de komende week zingen alleen of met elkaar: *als alles duister is...*

Laten we bidden zolang als nodig het gebed wat de bisschoppen ons hebben aangereikt. Ontsteek thuis of in een van onze kerken en kapellen een kaars voor geloof en vertrouwen.

Naïef, te simpel? Juist niet! Meer hebben we niet: een kaars, een gebed, een lied. Het zou genoeg moeten zijn om in geloof en met vertrouwen een onzekere toekomst aan te gaan.

Hoe zou het met die vogel zijn?

Pastor Rob Lijesen

'Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt.'

Zomer in Groningen

Al zolang Geert Brusewitz in Groningen predikant is, zijn er gezamenlijke diensten met de kerken verbonden in de zogenaamde kleine Oecumene. Dat zijn naast de Doopsgezinden, waar hij voorganger is, de Remonstranten, de Lutheranen, ieder met een eigen kerk, en de Broedergemeente, die kerkt in één van de grote PKN kerken hier te stede. Gezamenlijke diensten, eigenlijk uit nood geboren. Het is zomer, kerkelijke komkommertijd en ook voorgangers willen wel eens even vrij. En als je dan in je eentje bent, wat is er dan logischer dan met verwante kerken iets samen te doen? Ieder in zijn eigen kerk, maar met gasten.

Maar wat uit nood geboren werd, vonden de kerkgangers leuk! Eens in een andere kerk kerken, dat is leuk! Met name die groep van thuisblijvers was enthousiast. Een zeer inhoudelijke Remonstrantse preek, een wat vreemde maar mooie uitgebreidere liturgie bij de Lutheranen, gezelligheid bij de Doopsgezinden en mooie bijzondere vieringen wanneer de hele kleine gemeenschap van de Broedergemeente alle anderen zo gastvrij ontvangt. Bij hen mag je altijd naar voren als je in de desbetreffende maand jarig was en dan werd er één van de mooie liederen gezongen uit hun rijke traditie, soms zelfs in het Papiamento. En omdat ik in augustus jarig ben, heb ik daar nog al eens gestaan, een beetje onwennig. Want ook al zing ik vaak in de kerk, toegezongen worden is een ander verhaal.

Volgende stap De wederzijdse nieuwsgierigheid riep om verdieping en uitbreiding. Het zette ons ook aan het denken. Want vooral voor de ouderen in de gemeenten was het fijn dat er iets was. Waarom is het in de kerk eigenlijk komkommertijd van grofweg na Pinksteren tot begin september? Goed, het dragend kader in de kerk, de fitte vutters zijn er meestal niet, omdat zij in grote

getale het warmere zuiden opzoeken met hun huizen op wielen. Maar velen zijn er wel. Voor hen is het goed dat de kerk ook zomers een thuis is. Vreemd dat de gastvrijheid en de programmering zo afhankelijk is van de wereldse klok. Ook met de kerst zijn er natuurlijk de vieringen, maar alle diners in verzorgingstehuizen of gezellige bijeenkomsten in de kerk zijn meestal ver voor de kerst in de adventstijd. Met de kerst zijn velen te druk met de eigen kleine kring. En dat is lastig voor veel anderen!

Omdat in onze eigen Doopsgezinde Vermaning (zoals bij ons de kerk heet) altijd op de dinsdag een zogenaamde koffiemorgen was, besloten we die dinsdagmorgen tot een moment van diverse interkerkelijke bijeenkomsten te maken. Niet eens in de maand zoals bij ons, maar elke week. We gingen zoeken naar verbindingen. Verbinding in thematiek, in de vieringen en op de morgens, verbinding in op elkaar gericht zijn. Er kwam zelfs een gezamenlijk collectedoel voor de vieringen. Het ene jaar iets van verder weg, samenhangend met het thema, het andere jaar dichterbij, iets in Groningen zelf.

Ds. Geert Brusewitz

predikant in de Doopsgezinde Kerk in Groningen

DE PRAKTIJK

Brede oecumene In Groningen is er een redelijk goed functionerende oecumene. Nog wel, alhoewel het soms ook hier al moeilijker wordt om mensen voor bestuurswerk te vinden. We werken samen met kerken in de Raad van Kerken verbonden, maar ook met de meer evangelische kerken, verbonden in het Evangelisch Contact. Misschien dat een aanzet nu bijna 10 jaar geleden werd gegeven toen we met voorgangers uit alle kerken bij elkaar kwamen in de Martinikerk. Bisschop de Korte, toen hier werkzaam, sprak daar ware woorden: “Misschien dat het lastig is vanwege de verschillen tussen kerken om samen te vieren. Dat kost moeite en tijd. Maar samen leren en samen dienen kunnen we zeer zeker!”

Hierom was het niet zo gek dat we met elkaar in het VORK (het Voorgangers Overleg van de Raad van Kerken) bedachten ons zomerprogramma nog wat groter maken. Ons richten op de mensen die thuisblijven, maar ook op de mensen die onze mooie stad in de vakantie bezoeken. En zo is het begonnen en gebleven. Niet alleen op de dinsdag morgen! Je kon mee met een pelgrimage op de fiets georganiseerd door de Orthodoxe gemeente onder leiding van Vader Onufry. We hadden maaltijden, films en wandelingen door de stad. Zelfs is er ooit wadlopen aangeboden maar dat verviel. Het was waarschijnlijk wat te hoog gegrepen voor onze doelgroep.

Brood, water, stilte Thematisch was er van alles.

Over brood, ons dagelijks brood. Een bakker van de Novo Konditorei die vertelde over brood en het werken met mensen met een beperking in een lunchroom waar ze de prachtigste taarten maken en verkopen. Er was de film *Babettes Feast* in de pastorie van de St Jozef-kathedraal, waar collega pastoor Wagenaar zich als een echte film liefhebber liet kennen. Bij ons was er dan een Bijbelse maaltijd, waar ik rekening had gehouden met

twintig mensen, maar waar uiteindelijk bijna veertig mensen aanschoven. Aan een van de broeders van de Broedergemeente kon ik nog net het roosteren van de lamsspiesen uitbesteden. Hij had zich ook vergeten op te geven. Of het thema was ‘water’. Van het eten van waterzooi tot een uiteenzetting over het schepsel water, via de problematiek van het water. Of ‘Huis van God’, op bezoek in elkaars huis.

Het grootste feest was al die jaren het kennismaken

met elkaars anders zijn in alle herkenbaarheid die er ook is. Het was een uitdaging om thema’s te zoeken waarin ieder zich kon herkennen en vooral ook zichzelf kon laten zien! Afgelopen zomer was er het thema ‘stilte’. Omdat ik zelf helaas door ziekte was uitgevallen was er een filmavond in de Doopsgezinde kerk onder leiding van Rolf Wagenaar.

In *Into Great Silence* werd op

magistrale wijze de stilte van het leven van de monniken in de Grande Chartreuse getoond. Ik ben er ooit met mijn zoon geweest. Als praatgrage dooper had ik grote moeite de drieënhalfuur stil te blijven kijken. Mooi dat deze zomer katholieke stilte neerdaalde in de Doopsgezinde Vermaning!

Wederzijdse nieuwsgierigheid riep om verdieping en uitbreiding

Gezinsdag aan Zee

“Wat een ontzettend leuke dag was het gisteren! We hebben er echt van genoten en kijken er met veel plezier op terug,” was de reactie van een moeder van een gezin in een berichtje aan Jochem van Velthoven, die de Gezinsdag aan Zee had georganiseerd

Gezinnen die gelovig zijn en naar de kerk gaan hebben er behoefte aan om elkaar te ontmoeten. In de doorsnee parochie zijn ze vaak ‘alleen’ en andere gelovige gezinnen ontmoeten is heel belangrijk voor hun geloofsleven. Het is echter meer dan ontmoeting. Deze jonge mensen hebben een bewuste keuze gemaakt voor Jezus en voor de katholieke kerk. Ze zijn op zoek naar geloofsverdieping voor henzelf en hun kinderen.

Belangrijk dus om ze een paar keer per jaar een aanbod te doen. Zo zijn er tweemaal per jaar gezinsdagen in het Bisdom Breda, waarvan de dag aan zee er een van is. Tegelijkertijd beperken we ons zeker niet tot de ‘al gelovige gezinnen’. We werven breed en ieder is welkom: ker-

kelijk of niet, getrouwd of niet, wel of geen kinderen en ook als je kinderen al lang en breed de deur uit zijn, staat de deur voor je open.

Uitgangspunten

- **Gebod** Lang voor de gezinsdag beginnen we met gebed. Samen met de vrijwilligers en de organiserende werkgroep bidden we een eenvoudige novena. Een geslaagde gezinsdag waarbij mensen door alle programmaonderdelen heen God ontmoeten komt niet uit de lucht vallen. Daar mag je om vragen.

- **Uitnodigen** Het uitnodigingskaartje en de poster worden zo mooi en professioneel mogelijk gelay-out. Uiteindelijk investeren we veel tijd en aandacht aan de PR door alle materialen goed te verspreiden en mensen zo persoonlijk mogelijk uit te nodigen. We zetten hier alle mogelijke communicatiemiddelen voor in. Er is een website (www.gezinengeloof.nl) en een Facebookpagina. We mailen naar parochies en gezinnen. We verspreiden kaartjes en posters in parochies, sturen persoonlijk uitnodigingen en schrijven huis-aan-huiskrantjes aan. Er waren op 6 juli 2019 bij de *Gezinsdag aan Zee* in Cadzand rond de 65 deelnemers en vrijwilligers, waarvan een paar gezinnen eerder op een gezinsdag geweest waren.

- **Concreet thema** Het thema is zo concreet mogelijk. We zoeken een onderwerp dat raakt aan het dagelijks leven, zoals bijvoorbeeld de opvoeding van de kinderen en de huwelijksrelatie. Dat wordt altijd horizontaal en verticaal uitgewerkt: met concrete handvatten waar je in je dagelijks leven wat aan hebt en de rol van het geloof hierin. Deze keer was het thema *God ontmoet je in het nu*, een bijna ‘mindful’ onderwerp. Het gaat over ons dagelijks leven, het lijden en de vraag waar God in

Jochem van Velthoven

Kapelaan in de drie parochies van Zeeuws-Vlaanderen

DE PRAKTIJK

dit alles is en hoe je Hem echt kunt ontmoeten in het huidige moment, wat de omstandigheden ook zijn. Een jonge, gelovige dierenarts gaf hierover een prima verhaal. Aansluitend hebben de ouders heel open met elkaar gedeeld over moeilijke en pijnlijke momenten in hun leven en hoe ze God daar wel of niet in hebben ervaren.

- **Ontspanning en geloof** De dag had een hoog ‘vakantie-‘vakantiegehalte’: lekker eten, naar het strand voor een leuk spel en een boerderijbezoek voor de kinderen die daar kalfjes mochten aaien. Dat gaat prima samen met geloofsverdieping in de inleidingen – ook in het programma voor kinderen en tieners – biechtgelegenheid in de pauze en een mooie Eucharistieviering als afsluiting van de dag.

Zie het globale programma in het kader.

Kern Uiteindelijk is het eenvoudig om zo’n dag van de grond te krijgen. Belangrijk is wat ons betreft dat de Boodschap staat. We geloven in iemand, in Jezus en alleen Hij kan de levens van de deelnemers verrijken, hen echt troost geven, genezen van hun pijn en het eeuwig leven schenken. Daar zitten meer mensen op te wachten dan we durven dromen. Het is dus zeker voor herhaling vatbaar. De volgende *Gezinsdag aan Zee* is zaterdag 11 juli in Cadzand. U bent hiervoor van harte uitgenodigd!

Programma

- 10:00 Ontvangst met koffie, thee, limonade en Zeeuwse bolussen
- 10:30 Welkom en kinderen en tieners naar hun programma
- 10:45 Inleiding ‘God ontmoet je in het nu’
- 11:30 Deelgroepen
- 12:30 Lunchbuffet (met boekentafel waar ze b.v. een rozenkrans konden kopen)
- 13:30 Gezinspeurtocht* op het strand met ijsje
- 16:00 Eucharistieviering
- 17:00 Barbecue

* Er waren zes vlaggen, die stonden voor de zes dagen waarop God de wereld heeft geschapen. Bij elke scheppingsdag deed het gezin een opdracht. De zevende dag was de Eucharistie.

Deze keer was het thema

*God ontmoet je in het nu,
een bijna ‘mindful’
onderwerp*

De taal van ‘hart tot hart’

“Soms zie je voor je ogen gebeuren hoe iemand zich bewust wordt van heimwee naar God!” Deze uitspraak van karmelietes Bep Meereboer was voor Piet de Meijer aanleiding om zichzelf te verdiepen in het gaan van de geestelijke weg en in God die een onverwoestbaar verlangen naar Hem in ons hart legt, zodat wij Hem achterna gaan. Bij de psalmencursus van het Titus Brandsma Instituut raakten ze met elkaar aan de praat en liepen samen tien jaar op.

Via Bep leerde ik de studieweek Mystiek in Nijmegen kennen en deed voor het eerst mee in 2002. Beatrijs van Nazareth werd voor het voetlicht gebracht door Karmeliet Jos Huls.

In die week, en vele keren erna, heb ik mij verwonderd afgevraagd: “Hoe is het in Godsnaam mogelijk dat de mystieke traditie niet een vast onderdeel vormt van de gangbare theologische opleidingen?” Ik studeerde in de Domstad aan de KTUU en wist nog goed hoe taai de cursussen van de systematische theologie waren. In negen jaar tijd heb ik één keer met dr. Rob van Kessel over God en over bidden gesproken! In Utrecht lag alle aandacht op het kennen met het verstand, voor het kennen van het hart was geen ruimte.

Dogmatiek en mystiek De dogmatische theologie heeft een eigen logica: je probeert te begrijpen. Je probeert grip te krijgen op de werkelijkheid van God en op de wereld waarin we leven. Je blijft zelf in het centrum staan en je probeert de werkelijkheid om je heen te ordenen.

De mystieke theologie heeft een ander logica: soms ben je door een ingrijpende ervaring de regie over je leven kwijtgeraakt en neemt God de regie gaandeweg over. Je staat dan voor de uitdaging om je over te geven en om je toe te vertrouwen aan de beweging van God

uit. Door de logica van het hart, door de logica van de liefde komen God en de mens naast jou meer en meer in het centrum te staan en zet je zelf voortdurend een stap terug om ruimte te maken voor de A(a)nder, niet afgedwongen, niet geforceerd, maar in alle vrijheid! Mijn jaarlijkse deelname aan de studieweek Mystiek, die stevast plaatsvindt in de eerste volle week van juli, heeft me gaandeweg steeds meer op de mystieke traditie gericht.

Mystiek in het pastoraat “Ze weten niet meer waar het over gaat”. Zo wordt er wat mismoedig over de doorsnee katholiek gesproken. De remedie is blijkbaar een gedegen catechese. Op zich is daar natuurlijk niets mis mee.

Binnen de kerk kunnen we elkaar echter de vraag stellen: weten wij wel wat er leeft in het hart van de ander? Hebben wij weet van het woordeloze bidden dat opstijgt uit de harten van zovelen? Kennen wij de eenzaamheid waar sommigen doorheen gaan? Kennen wij hun diepste verlangen? De overdracht van de geloofsinhoud is belangrijk, maar even belangrijk is het om oog

Piet de Meijer

was pastoraal werker in de Immanuelparochie van Zevenbergen en is sinds kort met pensioen.

DE PRAKTIJK

te hebben voor de verborgen aanwezigheid van God in iedere mens!

Het leven gaat immers vooraf aan de leer. De ervaring gaat vooraf aan het denken. Het hart gaat vooraf aan het hoofd. De mystiek gaat vooraf aan de dogmatiek.

De stilte gaat vooraf aan het woord.

Het zwijgen gaat vooraf aan het spreken.

Mystieke weken in de parochie Bep Meereboer deed mij de suggestie om de inleidingen vanuit Nijmegen mee te nemen naar de gemeenschap waar ik werkte. Tot 2008 was dat bij de Zusters van de Congregatie van Alles voor Allen in Breda en daarna in de Immanuelparochie in de Gemeente Moerdijk. We kwamen 16 vrijdagmiddagen bij elkaar in het Bartholomeushuis in Zevenbergen en luisterden naar de inleidingen vanuit Nijmegen via een MP3 bestand.

Ieder heeft weet
van de eigen Goede
vrijdag, Stille zaterdag
en Paasochtend

Daarna was er een kopje thee en vervolgens een nagesprek. Dat duurde meestal zo'n drie kwartier. Het gaf de ruimte om het eigen geloven en bidden te delen. Een vrouw, die deelneemt vanaf het begin, zegt: "Ik heb God leren kennen als Degene die mijn leven in Zijn hand houdt, ook als ik zelf 'het overzicht' kwijt ben". Een andere deelnemer geeft aan: "De boodschap van mystici blijft actueel en geeft inspiratie. Het is Gods Geest die hen bezielde".

De invalshoek van een mystieke tekst blijft fris en verrassend, telkens opnieuw. In de parochie ben je er zó aan gewend dat je het geloven op de een of andere manier moet neerzetten en dat het afhangt van je inspanning en toelg. In het samen stilstaan bij een

mystieke schrijver blijkt keer op keer zoals een collega jaren geleden eens verwoordde: "Alles is ons al gegeven. Alleen wij weten het niet. We zijn zielsgelukkig. Alleen hebben we dat nog niet in de gaten!"

Relatie van 'hart tot hart' Tot voor kort ging ik regelmatig voor in de parochie. In de prediking heb je zo'n tien minuten om contact te maken. Ik heb altijd geprobeerd om een overweging te houden vanuit mijn persoonlijke geraaktheid door de lezingen van de desbetreffende zondag. Dat deed ik in de hoop om de aanwezigen te raken in hun hart. In de kerk zitten vrouwen en mannen, die hun weg gaan met vallen en opstaan. Ieder heeft weet van de eigen Goede vrijdag, heeft weet van de eigen Stille zaterdag en heeft weet van de eigen Paasochtend.

Spreken, preken over de beweging van dood naar leven, spreken over de stille eenzaamheid waar ieder doorheen gaat en waar God afwezig lijkt, dat vraagt om de taal van het hart, dat vraagt om de taal van hen die weten waar je als mens doorheen gaat, soms tegen wil en dank!

De dogmatiek reikt – als het leven zich afspeelt op het scherpst van de snede – soms woorden aan waarmee iemand echt verder kan. De mystieke traditie kan ons taal aanreiken omdat de schrijvers deze doortocht van dood naar leven aan den lijve hebben gekend. Deze schrijvers zijn ervaringsdeskundigen bij uitstek. Zij weten dat God een weg opent, waar wij dat zelf misschien niet meer verwachten! Ruusbroec zegt in een van zijn boeken: "Waar het denken ophoudt, daar gaat de liefde verder".

Reflecties vanuit Benedictijns perspectief in Umbrië

Vacare

De lange vakantieperiode in de zomer lijkt de ideale tijd voor ontspanning, inspiratie, reflectie en ontmoeting. Er spreekt dan ook een aanstekelijk enthousiasme uit de zomeractiviteiten in de praktijkverhalen. Waarom is het juist dan komkommertijd in de kerken? Het lezen van de verhalen doet Yvonne Nieuwenhuijs reflecteren op die vraag. Ze organiseert reizen en retraites in Umbrië, waar Benedictus werd geboren. Daarbij zijn het kloosterleven en de Regel van Benedictus de inspiratiebron voor een week mentaal en fysiek opladen. Vanuit die inspiratie leest zij de bijdragen.

Enthousiasme en komkommertijd

Wat me treft bij het lezen van de bijdragen rondom de zomeractiviteiten, is het enthousiasme. Of het nu een dag aan zee is voor gezinnen, een tienerweek bij de zusters of een zomer lang nieuwsgierig thuis op reis in de kerken van Groningen: Wat spreekt er een inspiratie uit en een liefdevol delen wat men zelf liefheeft! Tegelijkertijd prikkelt de vraag me die Geert stelt: 'Waarom is het in de kerk eigenlijk komkommertijd van grofweg na Pinksteren tot begin september?' Het doet me beseffen dat deze

Yvonne Nieuwenhuijs

is cultuurhistoricus en praktisch filosoof. Zij heeft zich verdiept in de regel van Benedictus. Ze schreef het boek *Benedictijns leiderschap. De Regel van Benedictus als inspiratiebron*.

betekenisvolle activiteiten uitzonderingen zijn. Juist als we in de vakantie na de nodige ontspanning open staan voor nieuwe inspiratie en samen vieren, is het komkommertijd. Hoe komt dat? Zou het beter zijn als het niet zo was? En kunnen we het überhaupt anders organiseren?

Broodnodig opladen

Ik geloof niet dat we allemaal de hele zomer weg zijn. Wel vermoed ik dat Piet met zijn verhaal over de studieweek mystiek waaraan hij jaarlijks deelneemt, een deel van het antwoord al geeft op de vraag: Waarom komkommertijd in de zomer? We hebben de lege maanden broodnodig om zelf vrij te zijn en op te laden om de maanden erna – zoals hij mooi beschrijft – weer ‘de taal van hart tot hart’ te kunnen spreken. Voor die taal heb je ruimte nodig. En die hebben we allemaal nodig om bezielde te kunnen leven en werken. Voor het creëren van die ruimte, hebben we ooit zelfs vakantie uitgevonden.

Vakantie: leeg en vrij zijn

Het woord vakantie komt van het Latijnse werkwoord vacare en betekent leeg en vrij zijn. Leeg worden schept ruimte en opent. Dan kunnen we weer voelen wat leven en menszijn zo bijzonder maakt, open en aandachtig zijn voor de ander en het andere. Tegenwoordig is er zoveel dat dagelijks een appèl op ons doet. We moeten veel en we willen veel, zowel op het werk als privé. Dat maakt dat we ge-

makkelijk vergeten hoezeer we leegte en vrij zijn nodig hebben om te kunnen ontspannen en weer als vanzelf vol te stromen met inspiratie en energie. Als we de rust en stilte in gaan, voelen we soms pas hoe moe we zijn. Steeds meer vermijden velen van ons dat te willen voelen. Met als gevolg dat we zelfs in de vakantie druk doen in plaats van vrij zijn.

Met welke motieven
of vragen mensen
ook meegaan,
voor iedereen voelt
een week samen
in zo’n voedend
ritme leven
als thuiskomen

De Benedictustocht in Umbrië

Tijdens de retraites in Umbrië leven we een week lang met een groep deelnemers het benedictijnse dagritme. Iedere dag bestaat uit een afwisseling van mediteren, luisteren naar de betekenisvolle verhalen achter de fresco’s in verstilde kerkjes, reflectievragen waar we de rest van de dag over mijmeren en samen aan tafel genieten van de pure Umbrische maaltijden. Het duurt vaak wel een paar dagen voor mensen helemaal los zijn van

de beslommeringen en ruimte hebben gemaakt om zich over te kunnen geven, precies zoals Piet schrijft tijdens zijn studieweek. Terwijl we in stilte wandelen in de natuur of leeg of vragend zitten bij een graf van een heilige heremiet, vallen de mooiste ervaringen en inzichten ons toe en zien we zoals Carolien haar ervaring in de tiennerweken beschreef ‘in de stilte God aan het werk’.

Benedictijns dagritme

Dat mogelijk maken vraagt om een afwisseling van inspiratie, reflectie, fysieke inspanning en ontspannen genieten. Met veel stilte en ruimte. Met welke motieven of vragen mensen ook meegaan, voor iedereen voelt een week samen in zo’n voedend ritme leven als thuiskomen. Thuis bij jezelf en bij de mensen en de wereld om je heen. In verbinding met de bron die je doet leven en je weer doet beseffen waarvoor je leeft en waar je naar verlangt. Het dagritme dat we in Umbrië leven is een afgeleide van het lavende dagritme, dat benedictijner monniken leven in een klooster onder leiding van een abt. Samen, omdat Benedictus realistisch is over de menselijke natuur en beseft dat we elkaar hierbij nodig hebben voor ondersteuning en bemoeiding. Of om ons, waar nodig, ergens op aan te spreken.

Bezieling voor ogen

Het benedictijns dagritme in een klooster bestaat uit afwisseling en regelmaat. Iedere dag bidden, werken

en studeren. Daarnaast zijn er vaste momenten voor de gezamenlijke maaltijden en voldoende rust en slaap. De getijden vormen daarbij de ruggengraat. Het zijn zeven rituele momenten op een dag gezamenlijk zingen, lezen, mediteren en bidden. In die getijden richt de hele gemeenschap van monniken zich samen tot God met reflectiemomenten op wat hen vandaag raakt. Het blijkt een krachtige manier om steeds weer gezamenlijk de focus te richten op de bezieling, zodat je die dagelijks voor ogen houdt. Want juist de zin ervan zien en weten waarnaar je verlangt, geeft de kracht ervoor te werken. Precies zoals Jochem schrijft: 'Als de boodschap staat, is het gemakkelijk een mooie Gezinsdag aan Zee van de grond te krijgen.'

Bioritme

Benedictus respecteert daarbij het bioritme van de mens. Alles gebeurt bij daglicht. De dag begint met wat veel van je vergt. 's Ochtends is er meer tijd voor het denkwerk en 's middags voor het handwerk. De monniken in Norcia die net als wij steeds minder fysiek

werk en meer hoofdwerk doen, zie je vaak buiten wandelen of dagelijks werken in de tuin om voldoende beweging te krijgen.

Beginnen en ophouden

Ook beginnen en ophouden is afgebakend. Het zorgt voor een aandachtige werkhouding binnen de tijd die je hebt voor deze taak en laat je ook je eigen beperktheid als mens inzien en aanvaarden. Bovendien zie je na een pauze de dingen weer in perspectief. Inmiddels houdt niet alleen religie en wijsheid, maar ook de wetenschap zich bezig met dit thema.

Wijsheid en wetenschap

De aspecten rondom tijdsbeleving zoals verwoord in de wijze *Regel van Benedictus* vinden we terug in hedendaags wetenschappelijk onderzoek naar welbevinden, motivatie en productiviteit. Het geeft inzicht in het actuele belang ervan en biedt mooie voorbeelden hoe wij dit in ons dagelijks leven toe kunnen passen. Daarbij is er vooral aandacht voor de nodige reflectie, pauzes en hersteltijd door

rust en slaap. Wij aarden goed bij pauzes en rust, dan blijven we fit en wakker. Zo levert een kwartier koffiepauze al veel motivatie en productiviteit op en na een lunchpauze met een wandelingetje van een half uur voelen we ons 's middags weer optimaal. Ook een terugblik van enkele minuten aan het einde van de dag met aandacht voor wat je hebt gerealiseerd, heeft een motiverende werking. Door het positief coderen van de dag, zien we beter waar we aan werken en wat we realiseren.

Weerbarstige praktijk

Aan het einde van een week Umbrië besteden we in het bijzonder aandacht aan handvatten voor thuis. Niemand gaat weg zonder het verankeren van een nieuwe gewoonte. De motivatie ervoor is er na een week samen. Meestal betreft het een kleine verandering, met grote gevolgen als je het continu weet vol te houden. Zoals twintig minuten mediteren per dag, een kwartier schrijvend reflecteren, op een vast moment enkele minuten terugblik op de dag, wandelend of fietsend naar het werk, dagelijks een half uur vakliteratuur of iets anders moois lezen of beluisteren voor nieuwe inspiratie. Net zo belangrijk is het te beseffen dat er maar vierentwintig uur in een dag zitten. Als er een nieuwe gewoonte bijkomt, ga je ook iets niet meer of minder doen. Jaarlijks hebben we ook een reflectieweek voor huisartsen in Umbrië. Wat me opvalt, is dat er de laatste tijd meer berichten binnenkomen als: 'Help,

We leven in een samenleving onder hoge druk.

In alle drukte lijken we te vergeten
waarvoor we het allemaal doen.

Niet zozeer stress,
maar het ontbreken van hersteltijd
en slaap maakt ons ziek

hoe houd ik dit lavende ritme vol in de dagelijkse praktijk?' Je moet inderdaad sterk in je schoenen staan, om bij hoge druk niet toe te geven aan doorwerken. Zeker als je het alleen moet doen en er niet in wordt gesteund door anderen.

Ziekmakende waan van de dag

Het dagelijks leven lijkt drukker dan ooit. We willen en moeten veel op alle fronten, werk en privé. We hebben geen gezamenlijk ritme meer van werken en bidden. Het is niet meer

vanzelfsprekend om de zondagsrust en de vakantie te benutten om uit te rusten en nieuwe inspiratie op te doen. We leven in een samenleving onder hoge druk. Maar in alle drukte lijken we te vergeten waarvoor we het allemaal doen. De hoge tijdsdruk en zinloosheid leidt tot stress. Cijfers van burn-out en depressie zijn nog nooit zo hoog geweest. Maar liefst 17% van de beroepsbevolking kampt momenteel met burn-out klachten en 20% van de Nederlanders krijgt in zijn of haar leven te maken met een depressie. Het

is inmiddels bekend dat het niet zozeer stress is, maar het ontbreken van hersteltijd en slaap die ons ziek maakt. Niet gek dat de behoefte groeit naar reflectie, inspiratie, ontspanning en innerlijke rust. Want daarmee zien we de dingen weer in perspectief, ontdekken we weer de menselijke maat en maken we weer de verbinding met de bron die ons oplaadt in de stilte.

Wat let ons?

Wat houdt ons tegen als we ons eenmaal bewust zijn van de noodzaak van hersteltijd en beseffen dat pauzes, rust, inspiratie en reflectie voor ons welbevinden essentieel is? Het kan anders met de wijsheid van Benedictus en het kloosterleven als inspirerend voorbeeld. Ook kunnen we overduidelijk veel leren van de ervaringen van de zomeractiviteiten, zoals geschetst in de verhalen. Want daar blijkt net als in het kloosterleven het belang van samen. Het brengt me terug naar het verhaal van Jochem en wat hij schrijft over de behoefte van gelovige gezinnen om elkaar te ontmoeten. "Want", schrijft hij, "in de doorsnee parochie zijn ze vaak 'alleen'." Dat is toch diep treurig. Net zo triest is de vreemde paradox dat we onder hoge druk leven en werken, maar vaak niet beseffen waartoe.

Tot slot

Dat het zinvol is en er behoefte is aan vakantieactiviteiten met een aantrekkelijke mix van activiteiten, stilte,

> vervolg van pagina 17

ontspanning en samen vieren en delen lijkt me evident. Dat het te organiseren is, eveneens. Zeker als we samen willen leren en dienen zoals ervaren in *Zomer in Groningen*. Want hoe mooi is het om in gastvrijheid bij de ander je welkom te weten en tegelijkertijd nog beter jezelf te leren kennen. Maar laten we ons dan niet alleen over de zomer buigen. Maar ook over hoe we elkaar gezamenlijk door het jaar heen kunnen ondersteunen en inspireren. Om ook dan met vallen en opstaan bezielde te werken en een voedend dagritme te leven. Dan hebben we meteen ook minder tijd nodig om bij te komen in de zomervakantie en hebben we meer tijd voor het enthousiast organiseren van activiteiten.

Wat let ons? Of zullen we een Benedictustocht in Umbrië benutten om gezamenlijk te mijmeren over deze vragen? Maar niet op 11 juli, want dan gaan we naar Cadzand. Spelen aan het strand op de gezinsdag. Iedereen is van harte uitgenodigd, ook zonder gezin. Dat is nog eens thuiskomen!

Benedictustocht

Naast lezingen en workshops organiseert Yvonne Nieuwenhuijs reizen en retraites met een verdiepend karakter in Umbrië, waar Benedictus werd geboren.

Zoals de Benedictustocht in Umbrië, die dit jaar van 11 - 18 oktober plaatsvindt in Umbrië.

www.giottoecp.com

Gelezen

Een boek van de stapel

De kracht van betekenis

Hoe zin te geven aan je leven

Emily Esfahani Smith

Ten Have, 2017

ISBN 978 90 25906 97 9

Het spreken en publiceren over de zin van het leven is in. Dit najaar verscheen bijvoorbeeld een boek met eerder verschenen interviews uit de Volkskrant van journalist Fokke Obbema. Het werd druk besproken in allerlei praatprogramma's en het vloog de winkels uit. Dat boek laat ik nu nog even op de stapel.

Het boek *De kracht van betekenis* gaat ook over dit thema. De jonge psychologe en journaliste Emily Esfahani Smith, wonend in Canada en van Iraanse afkomst, signaleert een zincrisis. Ze leidt dit af uit de vele zelfdodingen, vooral bij jongeren, en de vele burn-outs. Zoveel mensen

slikken anti-depressiva en dit met name in welvarende landen die tegelijkertijd hoog scoren op de 'geluksladder'.

De auteur voerde gesprekken met allerlei mensen over de zin van hun bestaan. Hierbij kwamen er steeds vier thema's terug die het leven zinvol maken. Deze thema's worden in het boek verder uitgewerkt met concrete voorbeelden.

Ten eerste geeft het besef om ergens bij te horen, bij een familie, een hechte vrijwilligersgroep, een dorp, een belangrijke impuls aan de zingeving van het bestaan. Voorwaarde daarbij is wel dat je regelmatig contact hebt met de groep en dat het een wederzijdse relatie betreft.

Het hebben van een doel in het leven is een tweede wezenlijk element. Daarbij gaat het om een hoger doel, zoals zorgen voor je gezin, een beroep vervullen dat bij je past of het volop steunen van een maatschappelijk ideaal. Het moet iets zijn waar je echt warm voor loopt, wat aansluit op je identiteit.

Ten derde noemt Emily Esfahani Smith het vertellen van verhalen. "Verhalen vertellen is fundamenteel voor de menselijke zoektocht naar betekenis, of het nu gaat om verhalen over de schepping van de aarde of over onze eigen levenskeuzes". Een verhaal

Wat zijn de
sleutelmomenten
uit je leven?

Wat heeft je
gemaakt tot
wie je nu bent?

kan antwoord geven op een vraag als: Wat zijn de sleutelmomenten uit je leven? Wat heeft je gemaakt tot wie je nu bent?

De laatste pijler voor een zinvol leven is transcendentie. Ervaringen van schoonheid in de natuur, in muziek en kunst kunnen iets oproepen van eeuwigheid. Religieuze mensen zullen het God noemen.

Bovenstaande pijlers zijn ook van grote waarde als we getroffen worden door dramatische gebeurtenissen in ons leven. Hoe kun je door moeilijkheden heen groeien? Dan kan

een groep je tot steun zijn, het hebben van een doel, je verhalen kunnen delen en een band met iets dat groter is dan het verdriet of de angst.

Is dit een geslaagd boek? Het leest heel gemakkelijk, het staat vol voorbeelden van allerlei mensen die dankzij een of meer van de vier pijlers een zinvol leven leerden te leiden. Dat is meteen ook de zwakke kant. Het is te veel een doorlopend succesverhaal. Het is erg Amerikaans. Ik mis de nuance hier en daar. De schrijfster is ook nog heel jong. Toen ze het schreef, was ze nog geen dertig. Maar het raakt een veel besproken thema aan. Al met al toch een aanrader. Het lijkt me een boek om in een groep te lezen en dan je eigen verhaal, je eigen levensdoel, jouw ervaringen van transcendentie en verbondenheid ernaast te leggen en uit te wisselen. Dat zou weleens heel zinvol kunnen zijn.

Overleg LKR ICORA Update maart 2020

Het overleg over de arbeidsvoorwaarden van de pastoraal werkers zit al enige tijd op slot. Dit wil niet zeggen dat er geen salarisverhogingen hebben plaatsgevonden. De landelijke CAO onderhandelingen hebben hiervoor gezorgd en het is mooi dat we hierop als werkers in de wijngaard kunnen meeliften.

Maar vanuit onze achterban hebben we verschillende keren geprobeerd op een aantal vlakken de werkgevers in beweging te krijgen. Denk dan bijvoorbeeld aan de duurzame inzetbaarheid, regelingen rondom omscholing en niet in de laatste plaats de eindejaars-uitkering. Helaas moeten we constateren dat sommige bisdom-afgevaardigden vanuit de werkgevers denken dat ze de beste werkgevers zijn in het land. Dat dit soms tot irritatie leidt / lijdt aan werknemerskant moge duidelijk zijn, zeker als de SRKK een vacature plaats met aankondiging dat er een 13de maand uitbetaald zal worden.

Wetgeving

Inmiddels is er op een aantal vlakken de wetgeving veranderd en dus moet er op een behoorlijk aantal onderdelen het rechtspositiereglement aangepast worden. Eind maart gaan we daarover eerst als LKR in gesprek en nog voor de zomer hebben we daarover een afspraak met werkgevers. Bij die onderhandeling willen we een concrete afspraak met betrekking tot duurzame inzetbaarheid vastleggen. We houden u op de hoogte en zullen u dit najaar op nieuw vragen om input voor de onderhandelingen.

Uw voorzitter Ton Halin

Flamenco

Waardoor raak jij begeesterd?
"Flamenco", is het antwoord van
Hedwig Mensink.

In mijn jonge jaren werd ik gegrepen door klassiek ballet. Ik mocht als kleuter stiekem mee naar een voorstelling van het Zwanenmeer. "Dit moet je zien", zei mijn moeder. Ik mocht niets tegen de juf zeggen, want ik mocht uitslapen. Die schoonheid, die beweging, dát wilde ik ook. Ik ging op ballet, eerst op speelse wijze en later steeds serieuzer. Een knieoperatie op mijn twintigste maakte een einde aan mijn balletlessen. Het werd een echt rouwproces, want tot mijn verbazing merkte ik hoe het dansen in mijn lijf was gaan te zitten en mijn taal was geworden. Inmiddels studeerde ik theologie. Een uitnodiging van een vriend om mee te gaan naar een flamenco-voorstelling betekende een ommekeer. Hoewel ik niet wist wat flamenco was, ging ik op de uitnodiging in. En op die avond gebeurde wat me eerder bij het ballet ook gebeurde. Ik stond als aan de grond genageld. De dansen en de klankkleur van de zang raakten mij tot diep in mijn ziel. Hier moest ik meer van weten!

Ik begon les te nemen. Wat is flamenco moeilijk! Het ritme, contraritmie, compas en telling allemaal zo anders dan ik

gewend was. Ik moest me ontzettend concentreren en telde me suf. Het duurde ruim drie jaar, voordat ik de basis onder de knie had. Maar als je weet hoe dat moet, dan kun je nog geen flamencodansen. Ik moest de muziek en het compas van binnenuit gaan voelen en me thuis gaan voelen in de fiere en sensuele houding die bij deze dans hoort. Dat valt niet mee voor een Nederlandse.

Het bijzondere van een flamencodans is dat er een palet van gevoelens in zit. De dans en muziek gaan van uiterst vrolijk tot diep, schrijnend verdriet, dat ik ook ken uit de klaagpsalmen. Beantwoord, als een acclamatie met het bekende “olé”. Het was zaak om dit ook echt lijfelijk mee te voelen. Ik trainde en train daar hard op. Met wekelijks minimaal drie uur oefening, ben ik er iets van gaan voelen.

Een rondreis door Andalusië gaf meer inzicht in de flamenco als cultuur en manier van leven. Alles ademt daar flamenco. Nog een stap verder kwam ik door het lezen van de teksten van flamencoliederen. Toen pas werd me duidelijk hoe diep religieus veel van die teksten zijn. Wat ik door de zang al begon te voelen, werd door de tekst alleen maar versterkt: deze muziek getuigt van een beweging door lijden heen naar de verrijzenis.

En toen kwamen de *Wereldjongerendagen* in Madrid. Ik was daar met een groep jongeren van de parochie. Tijdens de kruisweg werden er beelden meedragen, die afkomstig waren uit verschillende Spaanse steden en een rol spelen in de *Semana Santa* (= de Goede Week). Ik stond midden tussen de Spanjaarden. Een van hen legde uit hoe uniek het was dat al deze beelden in één processie werden meedragen. Met elkaar beleefden we het lijdensverhaal mee tot tranen geroerd. Dat was echt een passie: hartstocht en lijden.

Bij gelegenheid van de 50ste geboortedag van de Spaanse Teresa van Avila ben ik door de Karmelietessen gevraagd om bij de opening en sluiting van het Teresajaar te dansen. Dat was voor mij zo bijzonder om in flamenco-

danstaal, geloof in de kerk te kunnen vertellen. Ik heb toen een choreografie gemaakt met een mantón (= Spaanse omslagdoek) die verwijst naar Veronica uit de zesde kruiswegstatie. De flamenco heeft me een taal geleerd om mijn geloof in God te beleven met mijn lichaam. Zo iets als Hadewijch over de Minne spreekt. Nu ik een dagje ouder word, komt de dans steeds meer vanuit mijn bezieling. Van binnenin weet ik steeds beter waar mijn bezielde geloofskracht zit. Alsof ik steeds meer tot de kern kan komen, tot God kan komen. Dit is wat ik te geven heb. Hier sta ik. Ik kan niet anders.

Hedwig Mensink is theologe, docente en beeldend kunstenares en is o.a. werkzaam in de Drie-eenheidparochie in Nieuwegein.

Pastoraat in tijden van een pandemie

Donderdag 19 maart

De laatste dagen verandert de situatie in Nederland en andere delen van de wereld in rap tempo. Het Corona-virus heeft een enorme impact op ons dagelijks leven. En dus ook op ons werkend leven. Als CNV doen we ons uiterste best de dienstverlening aan de leden zo goed mogelijk te laten plaatsvinden.

Op de site van *CNV Zorg&Welzijn* staat een aparte button met veel voorkomende vragen en antwoorden in relatie tot corona en werk.

Laat ons weten als er nog vragen zijn die specifiek op het werk van pastorale werk(st)ers in deze tijd van pandemie betrekking hebben. Of als er knelpunten zijn waarbij we jullie als bond kunnen ondersteunen. Dit kun je melden per mail naar j.franken@cnv.nl

Nieuws uit de VPW-en

■ VPW Groningen-Leeuwarden

• • • Dinsdag 25 februari hadden we onze halfjaarlijkse ALV. Als bestuur (Germa Kamsma, Anoesjka van den Broek, Jan van Beek en ondergetekende) hadden we de leden de indringende vraag voorgelegd wat de VPW voor hen waardevol maakt. Dit naar aanleiding van de vorige ALV die zeer slecht bezocht was. Nu was de opkomst echter zeer goed – we waren in totaal met 15 leden – en ontstond er een zeer inspirerend gesprek. Iedereen noemde de onderlinge ontmoeting en uitwisseling als zeer waardevol. Naast de VPW zijn er natuurlijk ook andere bijeenkomsten om elkaar als collega's te ontmoeten, bijvoorbeeld de studiedagen georganiseerd door het bisdom, maar de VPW – bijeenkomsten worden toch meer ervaren als een vrije ruimte, een vrijplaats waar zorgen, maar ook passie gedeeld kunnen worden. De ALV is een uitgelezen plaats om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in de diverse regio's en het bisdom, om elkaar te steunen en krachten te bundelen. Ook het werken aan de kwaliteit van het pastorale beroep – professionalisering – werd meermalen genoemd. Naast het wel en wee willen we aandacht geven aan inhoudelijke thema's. We hebben afgesproken dat de ALV voortaan door een of meerdere leden wordt voorbereid door het voorleggen van enkele actuele vragen waar we dan beurtelings op ingaan en vervolgens plenair bespre-

ken. Dit bleek een goede en inspirerende werkvorm. De eerstvolgende ALV zal gaan over parttime werken en de daarmee samenhangende vragen rond bereikbaarheid en beschikbaarheid.

| Wiebe Mulder

■ VPW Limburg

• • • Op 23 januari j.l. kwamen de leden in vergadering samen. De najaarsvergadering van 2019 was door omstandigheden uitgevallen en doorgeschoven over de jaarwisseling heen. Naast de vaststelling van financiële stukken werd een inhoudelijk thema door ons VPW-lid Hans van Druten neergezet a.d.h.v. het boek Judith. Ondanks de vele afmeldingen een zeer zinvolle en bezinnende bijeenkomst.

• • • De voorbereidingsgroep van de studiekring *Pactief* werkt op dit moment aan een studiemiddag op 20 mei a.s. t.b.v. alle leden en geïnteresseerden. Die zal ingevuld worden rondom het netwerk palliatieve zorg, de positie van de geestelijk verzorger daarbinnen en het centrum voor levensvragen. Op welke manier spelen basispastoraat en kerken daar mogelijk een rol in en zijn er mogelijkheden voor samenwerking. De coördinatie van het netwerk voor Noord-Limburg zal een presentatie verzorgen. De middag vindt plaats in het klooster van de Blauwe Zusters (SVD), Zusterstraat 20 in Steyl. Inloop is vanaf 13:30 uur; start 14.00 uur. Er wordt om 17:00 uur afgesloten met een gezamenlijke

Kloostertuin bij de Blauwe zusters in Steyl

maaltijd. Aanmelden kan via Stichting 't Groenewold: 077 - 354 66 89 of info@stichtinggroenewold.nl.
 • • • Tenslotte zijn de coördinatiegroepen van de onderdelen Den Bosch en Roermond een derde gezamenlijke studiedag aan het voorbereiden op 10 september. Een tweetal thema's zijn in de voorbereiding ter tafel gekomen: *Groene theologie en de sociale alliantie* en *de rol van het pastoraat*. Daar zal nog een keuze in worden gemaakt.
 • • • Verder werken Roermond en Den Bosch serieus aan een voorstel om de onderdelen op termijn wellicht samen te voegen. Beide onderdelen buigen zich daar in de loop van dit jaar over.

| Piet Linders

■ VPW Utrecht

• • • We hebben onze jaarvergadering (woe 15 april) uitgesteld tot een moment waarop het wel verantwoord is. Dat moet in de aankomende maand beslist worden.
 • • • Verder heeft het onderdeel van de VPW Utrecht een verkiezing uitgeschreven onder 54 pastorale werkers van het aartsbisdom voor de vertegenwoordiging in de LKR. Wim Vroom heeft zich opnieuw kandidaat gesteld. 36 collega's hebben positief gereageerd, 1 heeft zich van stemming onthouden. 17 mensen hebben nog niet gereageerd.

| Leo Geurts

COLOFON

VPWinfo.nl is het kwartaalblad van de Beroepsgroep VPW, onderdeel van **CNV Kerk en Ideëel** • ISSN 1574-9916 • Nr. 1, april 2020.
 • Redactie VPWinfo.nl Jan Franken (hoofdredacteur), Mirjam Dirx, Manon van den Broek, Peter Derks, Marion Korenromp, Koos Tolboom, Jeroen van Lente
 • Redactiesecretaris Mirjam Dirx • 't Vaartje 112, 5165 ND Waspik
 T 0416 - 312385 / 06-444 60 207 • mijdirx@gmail.com
 • Grafisch ontwerp Jeroen van Lente Grafisch ontwerper • Tielekeshoeven 32, 5242 KB Rosmalen • T 06 28 15 20 30 • E.jeroenvanlente@msn.com
 • Druk Drukkerij DekkersvanGerwen, Den Bosch

Foto's van de auteurs zijn door henzelf aangeleverd. Foto's: Fabian Cevallos [voorkant omslag, p 17], Kleon 3 [p. 23], Jeroen van Lente [p 2, 7], Shutterstock [p 7]. Illustraties: Jeroen van Lente [p 3, 19]

Ledenbijdrage 2019 – sector Zorg & Welzijn, Kerk en Ideëel

	Bruto	Netto *
Brutosalaris:		
Helft minimumloon of minder	€ 9,35 p/mnd	€ 5,79 p/mnd
Minimumloon of minder en jongeren t/m 23 jaar	€ 12,95 p/mnd	€ 8,02 p/mnd
Meer dan minimumloon	€ 17,50 p/mnd	€ 10,83 p/mnd
Voltijd studenten MBO of HBO	Gratis	Niet van toepassing (de eerste maand wordt € 0,50 administratiekosten in rekening gebracht.)
Studenten overgangstarief	€ 5,00	€ 3,10 (gedurende een jaar na het einde van het gratis lidmaatschap)
(Vroeg)gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden (WW/WAO)	€ 9,35 p/mnd	Niet van toepassing

Voor betalingen anders dan per automatische incasso geldt een toeslag van € 1,- per betaling.

* Let op: De nettobedragen zijn gebaseerd op een contributieruggave van ruim 38%. Als werkend lid kun je een groot deel van je contributie terugverdienen. Het voordeel kan oplopen tot zo'n € 90 per jaar. In het najaar ontvang je hierover automatisch bericht.

Organisatie CNV Kerk en Ideëel

• **Bestuurder** • Jan Franken, Postadres: Postbus 2510, 3500 GM Utrecht
 Bezoekadres: Tiberdreef 4, 3561 GG Utrecht
 M 06-48151289 • E.j.franken@cnu.nl • W www.upwinfo.nl

• **Bestuur Beroepsgroep VPW** • H. Berbée, J. Deckers, M. van Tricht, L. Geurts, W. Hacking, T. Halin, G.M.H. Kamsma-Kunst, H.J.M. Kint-van Os, G. Prevoo.
 • **Landelijke Commissie Rechtspositie (LKR)** • J. van Beek, M. Bruijns, G. Damen, G. Dieteren, J. Franken, T. Halin (voorzitter), W. Vroom, N. van Waterschoot (FNV).
 • **Website** www.upwinfo.nl • P. Gabriël, webmaster.

Onderdelen van de beroepsgroep VPW in de bisdommen

• **VPW Den Bosch** vacature
 • **VPW Breda** • Secretariaat: F.M. Vermeulen, Florahove 24, 4702 EZ Roosendaal, 0165 - 53 45 06, breda@upwinfo.nl
 • **VPW Groningen-Leeuwarden** • Secretariaat: N. Bouma, Trambaan 15, 9251 LZ Burgum, 0511 705 336, [groningen-leeuwarden@upwinfo.nl](mailto: groningen-leeuwarden@upwinfo.nl)
 • **VPW Haarlem-Amsterdam** • Secretariaat: H.J.M. Kint-van Os, Triade 45, 1901 GW Castricum, 06-24 60 38 29, kikikint@xs4all.nl
 • **VPW Limburg** • Secretariaat: P. Linders, Stichting Groenewold, Roermond, 077 - 354 66 89, [limburg@upwinfo.nl](mailto: limburg@upwinfo.nl)
 • **VPW Rotterdam** • Secretariaat: H.J.T. Dam, Alblashof 54; 2951 XR Alblasserdam, 06-12 37 40 02, [rotterdam@upwinfo.nl](mailto: rotterdam@upwinfo.nl)
 • **VPW Utrecht** • Secretariaat: Chr. Kantoci-Janssen, Bussloselaan 17-A, 7383 AG Bussloo-Voorst, 0571-261914, [utrecht@upwinfo.nl](mailto: utrecht@upwinfo.nl)

Verzoek aan onze leden!

Als er iets verandert in uw gegevens wilt u dan zo vriendelijk zijn dit door te geven aan ons secretariaat: bel met CNVinfo telefoon 030-7511003. Denk daarbij aan • Adresgegevens • Verandering van werkring of werksort • Arbeidsduurverandering (bijvoorbeeld van full-time naar half-time) • Het overgaan van studentlid naar werkend lid • Het met emeritaat gaan • Verandering van werkgever

Hartje stad!

De laatste keer dat ik in een kerkkoor gedoopt werd, is lang geleden. Meer dan vijftig jaar geleden was ik voor een paar maanden lid van het R.K. parochiële jongenskoor van de H. Familie. Ik kan me geen uitvoering in de kerk herinneren, wel de laatste woorden van de dirigent...

Bouwen aan de stad

Rob Lijesen

Onze huidige organist/dirigent, een jongen uit het oude Noorden, weet mij op waarde te schatten en maakt op gepaste wijze van mijn zangtalenten gebruik. Een gloriaatje of een credootje, dat is de max. Verder kom ik niet. Als ik inzet, doe ik dat meestal in een totaal andere toonsoort dan de organist aan-geeft maar juist daarvoor in de sacristie nog prima klonk. Errug? Welnee joh! Het koor vervolgt met een brede glimlach de zang! Echt investeren doen ze niet meer in mij, maar ze vinden het wel altijd fijn als ik voorga.

Maar... ik ben uitgenodigd om mee te zingen op zondag 10 mei voor de 'religieuze aftrap' van het Eurovisie songfestival. Die aftrap is in de Laurenskerk, hartje stad, die voor één dag wordt omgedoopt tot Duncan Laurencekerk. Ik ben uitgenodigd, gevraagd! Niet voor suffig samenzang met het volk, maar voor een gelegenhedskoor van theologen! Er zijn twee voorwaarden om mee te doen! Je moet die ene repetitie bijwonen. Nou, die kom ik wel door. De tweede is de dresscode: zingen in het ambtsgewaad! Dat doe ik altijd al en ik heb zelfs een stola met de regenboog er op, dus het zou mij niet verbazen als ik vooraan mag staan en een solootje mag zingen... Mr. Voice of Europe!

Voor mij is de 10e meer dan de aftrap van een Eurovisie songfestival. Het is het begin van een bijzondere week. Op 14 mei staat de stad stil bij een bombardement dat maar 13 minuten heeft geduurd, maar al 80 jaar nadreunt. Ik denk dan aan Piet. Zestien jaar oud was hij toen het bombardement losbarstte op die 14e mei 1940. Een gewone Rotterdamse jongen uit de Westewagenstraat, hartje stad! Een gewone jongen tot het moment waarop die ene bom de voor-gevel van het ouderlijk huis wegdruckte, het huis vullend met een dikke laag roet, een krater met een doorsnee van acht meter achterlatend. Tot vlak voor zijn dood hoorde hij de drie woorden die zijn vader toen sprak: "Leven jullie nog?"

Via een brandgang vluchtte Piet met zijn twee zussen en zijn ouders het huis uit. Net op tijd, want het huis stortte in.

Op zijn sterfbed rolde een traan over zijn wang toen zijn vrouw en dochter zongen: *Make me a channel of your peace*. Rotterdamser ken het niet.

Een paar dagen later zingt een gelegenhedskoor bij de viering van 60 jaar bestaan van het Steiger, hartje stad! Het kerkgebouw is een vrucht van wederopbouw architectuur en daarom ooit verheven tot rijksmonument. Ik zal niet meezingen in dat koor, zelfs geen gloriaatje of credootje aanheffen, waarschijnlijk ook niet preken, maar ik sta er in mijn ambtsgewaad met de regenboog en de witte vredesduif!